

ВІДГУК

офіційного опонента,

кандидата економічних наук, старшого наукового співробітника відділу методології сталого розвитку Державної установи «Інститут економіки природокористування та сталого розвитку НАН України

Драган Ірини Володимирівни

на дисертаційну роботу Кобилинського Володимира Миколайовича на тему «Оцінка еколого-економічного розвитку урбанізованих територій» представлену на здобуття наукового ступеня доктора філософії зі спеціальності 051 «Економіка»

1. Актуальність теми дисертаційного дослідження та її зв'язок з науковими програмами, планами, темами.

Сучасні урбанізаційні процеси сформувались в один з головних факторів соціально-економічного розвитку регіонів та держав. Одним з головних факторів соціально-економічного розвитку як окремих територій, так і національних економік стали урбанізаційні еколого-економічні процеси.

В сучасних умовах, для більшості урбанізованих територій важливою проблемою є створення безпечних з екологічної сторони зору умов проживання громадян та суспільства, а також охорона та відновлення довкілля. Суттєве значення в цьому процесі відіграє оцінка еколого-економічного розвитку для ефективного прийняття управлінських урбанізованих рішень, основу якої складає система інформаційного забезпечення.

Відповідно наукові дослідження та практичне вирішення проблем удосконалення оцінки еколого-економічного розвитку є актуальними для переосмислення застосування науково обґрунтованих методів управління сталими урбанізованими територіями.

Вказане підтверджує актуальність, своєчасність та надзвичайну важливість проведеного Кобилинським Володимиром Миколайовичем дослідження на тему «Оцінка еколого-економічного розвитку урбанізованих територій».

Дисертаційна робота виконана у відповідності до тематики науково-дослідних робіт Державного університету «Житомирська політехніка» за темою: «Механізм еколого-економічної реабілітації суб'єктів господарювання від надзвичайних ситуацій, бойових дій як складова національної безпеки» (номер державної реєстрації 0116U005482), в межах якої автором проведені дослідження основних тенденцій екологічних наслідків від розвитку еколого-економічної сфери урбанізованих територій.

2. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих в дисертаційній роботі

Аналіз змісту дисертації, ознайомлення зі змістом наукових публікацій здобувача дають змогу зробити висновок про обґрунтованість і достовірність теоретичних і методичних, наукових і прикладних положень, висновків і рекомендацій, що містяться у дисертації Кобилинського В.М.

Визначені наукові положення, сформульовані рекомендації та надані висновки у дисертації характеризуються достатністю теоретико-методичного обґрунтування та відповідністю поставленій меті та завданням.

Визначені об'єкт і предмет дослідження достатньо розкриті в структурі та змісті роботи. Дисертація відзначається змістовною та логічно ув'язаною схемою побудови і викладення матеріалу, а ознайомлення з її змістом та структурою свідчить про комплексний підхід до проведеного автором

дослідження, спрямованого на розвиток теоретичних засад, обґрунтування методичних та організаційних положень, розроблення практичних рекомендацій щодо вдосконалення оцінки еколого-економічного розвитку урбанізованих територій.

Достовірність результатів дисертаційного дослідження забезпечено комплексним поєднанням загальнонаукових та спеціальних методів дослідження.

Так, для вирішення поставлених у дисертації завдань автором застосовувалися такі загальнонаукові методи пізнання: абстрагування, аналіз, синтез, індукція, дедукція; та методичні прийоми: огляд, групування, порівняння, систематизація, узагальнення.

Висновки і пропозиції дисертаційної роботи характеризуються фундаментальністю теоретичних концепцій дослідження, глибиною аналізу вітчизняних і зарубіжних джерел інформації з визначеної проблематики, базуються на використанні міжнародних й національних законодавчих та нормативних документів з питань екології та економіки; офіційної статистичної та аналітичної інформації про стан екологічних наслідків від економічної діяльності стаціонарних джерел забруднення урбанізованих територій, що оприлюднена на сайті Державної служби статистики України, результатів власних досліджень автора.

Всі використані автором джерела інформації є надійними й такими, що підтверджують достовірність сформульованих автором гіпотез та вирішених задач дослідження.

Наукове дослідження автора на достатньому рівні відображає його особистий внесок у вирішення теоретичних та прикладних еколого-економічних проблем розвитку урбанізованих територій.

Обґрунтованість та достовірність отриманих наукових досліджень, висновків та рекомендацій підтверджується значним переліком опрацьованих джерел, обсягом залучених та проаналізованих статистичних даних, широким спектром публікацій за темою дисертаційної роботи, а також

обговоренням отриманих результатів на міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях.

Порушення академічної доброчесності у дисертації не виявлено, є посилання на відповідні джерела інформації та дотримано усіх норм законодавства про авторське право.

3. Основні наукові результати дисертаційного дослідження та їх наукова новизна

Наукова новизна роботи полягає у виявленні та вирішенні існуючих проблем, що стосуються розробки практичних рекомендацій щодо удосконалення та реалізації механізму оцінки еколого-економічного розвитку урбанізованих територій.

Найбільш вагомими положеннями наукової новизни слід визнати:

– удосконалений методичний підхід до еколого-економічної оцінки урбанізованих територій на основі розрахунку запропонованих інтегральних показників, надасть змогу кількісно та якісно оцінити величину впливу кожного з наведених факторів на результат екологічних наслідків від економічної діяльності стаціонарних джерел забруднень, розташованих в межах урбанізованих територій;

– доповнена система показників, що характеризує екологічні наслідки урбанізації, шляхом їх доповнення переліком окремих додаткових індикаторів, сприятиме застосуванню більш об'єктивному та повноцінному оцінюванню еколого-економічного розвитку урбанізованих територій та, як наслідок, прийняття ефективних управлінських рішень в умовах застосування обмежених фінансових, енергетичних, матеріальних та трудових ресурсів;

– удосконалені методичні засади еколого-економічного оцінювання урбанізованих територій методом головних компонент, дозволить виділити фактори впливу на цю галузь та здійснити на їх основі кореляційно-

регресійний аналіз залежності основних показників галузі від визначених факторів;

– концептуальна модель імплементації підходу «SMART міста» у практику розвитку урбанізованих територій яка розроблена у контексті формування економічних передумов підвищення інформаційного забезпечення та формування на його основі комплексу відсутньої інформації для прийняття ефективних управлінських рішень;

– визначення впливу інформаційного забезпечення та діючої національної системи індикаторів на виконання моніторингу виконання та досягнення цілей сталого розвитку дало змогу встановити прогалини в наявних інформаційних ресурсах.

Таким чином, основні наукові положення, результати і висновки дисертаційної роботи Кобилянського В.М. мають істотну новизну, достатній ступінь обґрунтованості, достовірність яких доведена автором.

4. Практичне значення наукових результатів

Практичне значення дисертаційної роботи дисертанта зумовлене актуальністю дослідження, а також науково-практичним вирішенням теоретико-методичних положень обліку і оцінки еколого-економічного розвитку урбанізованих територій в умовах сталого розвитку міст, забезпечуючи ефективність використання природних ресурсів.

Викладені наукові результати адаптовані до прикладного використання. Зокрема, здобувачем впроваджено результати досліджень щодо запровадження пропозиції в частині вдосконалення показників для проведення рейтингової еколого-економічної оцінки урбанізованих територій (міст) при вдосконаленні методологічних та методичних підходів щодо формування показників сфері екологізації сталих міст Бориспільською районною державною адміністрацією Київської області (довідка №48/07-46-1818 від 06.06.2021р.).

Рекомендації щодо запропонованих методів та напрямів еколого-економічного аналізу при розробці навчальних планів та методичного забезпечення освітнього процесу студентів денної форми навчання обліково-статистичного факультету Національної академії статистики, обліку та аудиту (довідка №620/1 від 26.08.2021 р.).

5. Повнота викладення наукових результатів дисертації в опублікованих працях

Результати дисертаційного дослідження опубліковані здобувачем у 9 працях, загальним обсягом 4,67 д.а., у тому числі: 1 – стаття у періодичному науковому виданні інших держав, які входять до Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР); 4 – статті у наукових виданнях, включених до переліку наукових фахових видань України з присвоєнням категорії «Б»; 4 – тез за доповідями та матеріалами міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференцій.

Публікації повною мірою відображають основні наукові результати дослідження. При оприлюдненні наукових результатів дисертантом дотримано вимоги п. 9, 10, 11, 12 Тимчасового порядку присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою КМУ від 6 березня 2019 р., № 167, а також наказу МОН України № 1220 від 23.09.2019 року (зі змінами).

6. Академічна доброчесність

Порушень академічної доброчесності (академічного плагіату, самоплагіату, фабрикації, фальсифікації) в дисертації та наукових працях, у яких висвітлені основні результати дисертаційного дослідження Кобилинського В.М. не виявлено.

7. Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертації

Оцінюючи в цілому позитивно подану до захисту дисертацію Кобилинського Володимира Миколайовича, вважаємо за необхідне відмітити окремі зауваження та дискусійні положення:

1. У дисертаційній роботі автором вдало проведена оцінка утворення та утилізації відходів утворених стаціонарними джерелами від економічної діяльності урбанізованих територій усіх класів небезпеки, (С.88-91) та наведено чинники які впливають на даний процес. На нашу думку, слід більше уваги приділити класифікації відходів адже не зрозуміло чи відображені побутові та муніципальні відходи у зазначених видах відходів.

2. У дисертаційній роботі застосовані показники «використання та скидання води стаціонарними джерелами забруднення». Результати аналізу зазначеного показника за 1991-2021рр. подано на рис.2.10 (С.93). Проте доцільно було б, на нашу думку застосувати показник відведено зворотних (стічних) вод, інформаційною базою якого є адміністративна звітність за ф.№ 2-ТП водгосп «Звіт про використання води» і де відображено усі забруднюючі речовини які з ними скидаються.

3. В підпункті 2.1. С. 100-102 проведено рейтингування урбанізованих територій за показниками екологічних наслідків від обсягів викидів забруднюючих речовин (за видами) та утворення та поведження з відходами від стаціонарних джерел забруднення. На нашу думку потрібно було б детальніше обґрунтувати чому саме ці показники є важливими для подальших досліджень і чому саме вони обрані дисертантом.

В цілому зазначені недоліки не знижують науково-практичної цінності положень дисертації, висновків і рекомендацій, проте вони є підставою для обговорення в дискусійному порядку під час захисту дисертації.

8. Оформлення дисертаційної роботи

Оформлення дисертації за структурою та стилем викладення відповідає вимогам до оформлення дисертацій, затвердженим МОН України, наказ №40 від 12 січня 2017р. Матеріали дисертації чітко висвітлюють одержані під час дослідження науково-практичні результати.

9. Загальний висновок. Дисертаційна робота Кобилинського В.М. на тему «Оцінка еколого-економічного розвитку урбанізованих територій» є завершеною, самостійно виконаною науковою працею, що має теоретичне і прикладне значення.

За змістовними та формальними ознаками дисертаційна робота відповідає вимогам пунктів 9, 10, 11,12 Тимчасового порядку присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою КМУ від 6 березня 2019 р., №167 (зі змінами), а її автор – Кобилинський Володимир Миколайович – заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 051 «Економіка».

Офіційний опонент:

кандидат економічних наук,
старший науковий співробітник
відділу методології сталого розвитку
Державної установи «Інститут економіки
природокористування та сталого розвитку
НАН України

Ірина ДРАГАН

Підпис І. Драган

ЗАСВІДЧУЮ
Ученый секретар
НАН України
Ірина Драган
(ініціали, прізвище)

